

PRIVATNI DETEKTIVI I GDPR

Iznimke, načelo pouzdanosti, regulativa...

General Data Protection Regulation

Svaka obrada osobnih podataka mora biti u skladu s temeljnim načelima obrade. Jedno od takvih načela uključuje i načelo transparentnosti koje ima za cilj osobi čiji se podaci obrađuju osigurati sve potrebne informacije o obradi i time joj omogućiti određenu kontrolu nad njezinim podacima

— Ines i Marko Krečak,
Feralis Privacy Center

PRIVATNI DETEKTIV – „Neovisni istražitelj kojeg angažiraju pojedinci ili organizacije koje se bave građanskim ili kaznenim predmetima koji zahtijevaju

nadzor, dokumentaciju, istraživanje ili razgovore radi pružanja dokaza u pravnim, kaznenim ili poslovnim istragama.”

Prvim privatnim detektivom smatra se francuski istražitelj Eugène François Vidocq koji je 1833. godine osnovao prvu privatnu detektivsku agenciju u

Europi. U Republici Hrvatskoj privatni detektivi dobivaju svoje mjesto u sigurnosnom sektoru 1995. godine kada Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti u kojoj su privatni detektivi prvi put prepoznati kao djelatnost. Godinu dana

kasnije donesen je Zakon o zaštiti osoba i imovine, u istom tom zakonu privatni detektivi se definiraju kao djelatnost koja razumijeva poslove „prikupljanja i obrade podataka i dokazala.“ Tako posao privatnog detektiva već odavno nije samo praksa razvijenih europskih zemalja. Prema posljednjim podacima Hrvatskog reda privatnih detektiva (HRPD) trenutno na našem području djeluju 22 tvrtke/obrta koje pružaju te usluge i oko 40 aktivnih detektiva. Mada privatni detektivi uspješno obavljaju svoje poslove gotovo više od 26 godina, još uvijek često vlada iskrivljena

predodžba o detektivima koja se temelji na filmskim i lateralnim likovima te je općenito nedovoljna informiranost o opsegu detektivskih usluga.

Danas privatni detektivi prikupljaju najrazličitije informacije. To može biti prikupljanje informacije u domeni korporativne sigurnosti; tvrtkama koje npr. planiraju širenje poslovanja u regiji ili sklapanje nekog ugovora o suradnji prikupljaju se potrebne pravodobne i točne informacije radi donošenja odluka primjerice, provjere nečijeg boniteta ili poslovanja, istrage o imovnom stanju, zatim provjere vjerodostojnosti klijenta i slično. Mogu provjeravati pojavljuju li se

Podaci moraju biti čuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju ispitanika samo onoliko dugo koliko je potrebno u svrhe radi kojih se osobni podaci obrađuju

na tržištu npr. krivotvorine nekog proizvoda kao i istraživati prijevare, krađe, prijevare pri osiguranju, ali i anonimne prijetnje te ucjene e-mailom, telefonom, mobitelom i putem pisama ili pak vršiti provjeru sumnje u zloupotrebu bolovanja ili istinitosti životopisa ali mogu prikupljati i mnoge druge informacije i osobne podatke.

Velika količina osobnih podataka

Prema Zakonu o privatnim detektivima privatni detektiv može prikupljati obavijesti i informacije o nestalim osobama ili osobama koje se skrivaju od stranke, osobama koje su napisale ili poslale anonimna pisma ili osobama koje iznose klevete, uvrede ili iznose nešto iz osobnog, obiteljskog ili poslovnog života što može škoditi nečijoj časti ili ugledu, o osobama koje su stranci prouzročile štete, predmetima koji su izgubljeni ili ukradeni, o dokazima koji su stranci potrebni za osiguranje ili ostvarivanje prava ili povlastica koje ostvaruje pred sudbenim ili drugim tijelima državne vlasti te društvima ili udru-gama, uspješnosti osoba u obavljanju poslova, o uspješnosti i/ili poslovnosti

trgovačkih društava, obrtnika i drugih pravnih osoba, činjenicama i okolnostima koje se odnose na osobni položaj građana i njihov imovinski status, o kandidatima za zapošljavanje i radnicima samo uz njihov pisani pristanak, a koje je prema posebnom propisu ovlašten prikupljati poslodavac, o kaznenim djelima koja se progone po privatnoj tužbi te o njihovim počiniteljima kao i o povredama radnih obveza ili radne discipline. Metoda nadzora odnosno praćenja radnika u praksi se najčešće koristi kada je riječ o kršenju zabrane natjecanja radnika s poslodavcem, zloupotrebi bolovanja ili zloupotrebi prava na naknadu troškova prijevoza i sl.

Detektivska djelatnost općenito obuhvaća prikupljanje obavijesti i podataka potrebnih za utvrđivanje činjenica, uvid u osobne i druge podatke te korištenje i obradu osobnih i drugih podataka za potrebe naručitelja detektivskih usluga, sve u granicama ovlasti koju daje naručitelj i u skladu s odredbama Zakona o privatnim detektivima.

Razvidno je da privatni detektivi u obnašanju svojih poslova prikupljaju i raspolazu i s velikom količinom osobnih

Securitas

podataka. Zaštita osobnih podataka na nivou Europske unije regulirana je na jedinstven način Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka - General Data Protection Regulation GDPR). Cilj te regulative je zaštititi osobne podatke fizičkih osoba i pružiti kontrolu građanima nad njihovim osobnim podacima te stvoriti visoku i ujednačenu razinu zaštite podataka u Europskoj uniji. Općom uredbom uvode se određena nova prava za građane (ispitanike) te osigurava, osim u iznimnim situacijama, jednaka razina zaštite svakom pojedincu. Primjenjuje se na sve poslovne subjekte i pojedince koji obavljaju određenu aktivnost prikupljanja i/ili obrade osobnih podataka, primjerice; obrte, tvrtke, udruge, bolnice, osiguravajuća društva, pa i na fizičke osobe kada obrađuju osobne podatke izvan okvira isključivo osobne ili kućne aktivnosti te ako je ista povezana s profesionalnom ili komercijalnom djelatnošću. Tako se Opća uredba primjenjuje i na djelatnost privatnih istražitelja neovisno u kojoj formi posao obavljaju (obrt/tvrtka/profesionalac) a koji su prije svega u obvezi prikupljati i obrađivati osobne podatke u skladu s temeljnim načelima obrade i osigurati ostvarivanje prava osoba čije podatke prikupljaju i obrađuju (ispitanika).

Načela obrade

Kako bi podatke prikupljali i obrađivali u skladu s temeljnim načelima obrade, obrada treba biti u skladu s određenim pravnim temeljem, a načelima poštene i transparentne obrade zahtijeva se da je pojedinac informiran o postupku obrade i njegovim svrhama, te je obvezno potrebno ispitaniku pružiti sve dodatne informacije neophodne za osiguravanje poštene i transparentne obrade uzimajući u obzir posebne okolnosti i kontekst obrade osobnih podataka, a osim toga u slučaju izrade profila ispitanik bi trebao biti informiran o takvom postupku i njegovim posljedicama (zakonitost, poštenost i transparentnost obrade). Podaci trebaju biti prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se dalje ne smiju obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama osim u svrhe arhiviranja u

javnom interesu, znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe (ograničavanje svrhe). Svi podaci koji se prikupljaju i obrađuju podaci moraju biti primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je nužno u odnosu na svrhe u koje se obrađuju (smanjenje količine podataka).

Privatni detektiv dužan je čuvati preslike izvješća o obavljenom poslu pet godina od nadnevk predaje izvješća, podataka i dokaza stranci, a sve ostale podatke koji nisu od značaja za ugovoreni posao uništiti u roku od osam dana

Podaci moraju biti točni i prema potrebi ažurni i mora se poduzeti svaka razumna mjera radi osiguranja da se osobni podaci koji nisu točni, uzimajući u obzir svrhe u koje se obrađuju, bez odlaganja izbrišu ili isprave (točnosti). Podaci moraju biti čuvani u obliku koji

omogućuje identifikaciju ispitanika samo onoliko dugo koliko je potrebno u svrhe radi kojih se osobni podaci obrađuju. Dulja razdoblja čuvanja su moguća samo ako će se osobni podaci obrađivati isključivo u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe uz provedbu primjerenih mjera zaštite propisanih Uredbom (ograničenje pohrane). Podaci moraju biti obrađivani na način kojim se osigurava odgovarajuća razina sigurnosti, uključujući zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade te od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja (povjerljivost i cjelovitost). Voditelj/izvršitelj obrade, u ovom slučaju detektivska obrt/tvrtka ili detektiv pojedinac odgovoran je za poštovanje načela i mora biti u mogućnosti dokazati svoju usklađenost s odredbama Opće uredbom (pouzdanost).

Zakonitost obrade osobnih podataka

Kada govorimo o zakonitosti obrade, ona će biti zakonita ako je ispitanik dao privolu za obradu svojih osobnih podataka, kada je nužna za izvršavanje ugovora u kojem je ispitanik stranka ili kako bi se poduzele radnje na zahtjev ispitanika prije sklapanja ugovora, ako je obrada nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade (npr.

slanje podataka o radnicima HZZO-u ili HZMO-u ili slanje podataka stranaka od strane javnog bilježnika Poreznoj upravi sukladno posebnim propisima), kako bi se zaštitili životno važni interesi ispitanika ili druge fizičke osobe npr. davanje podatka o lokaciji nestale osobe od strane teleoperatera HGSS-u, ako je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade ili za potrebe legitimnih interesa voditelja obrade ili treće strane.

Kod obavljanja poslova privatnog detektiva, takvu zakonitu osnovu, u pravilu ćemo imati u nužnosti obrade radi izvršavanja ugovora sklopljenog između privatnog detektiva (tvrtka/obrt) i klijenta za koje se izvršavaju detektivske usluge, odnosno u članku 6. stavak 1. točka b Opće uredbe.

Transparentnost je značajka koja je odavno uspostavljena u pravu EU-a. Ona se odnosi na izgradnju povjerenja u postupke koji utječu na građane jer im se omogućuje da te postupke razumiju, a prema potrebi i osporavaju. Ona je i izraz načela poštenosti koje se odnosi na obradu osobnih podataka, a koje je utvrđeno u članku 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Na temelju Opće uredbe o zaštiti podataka osim zahtjeva da se podaci obrađuju zakonito i pošteno, transparentnost je sada

Sigurnost cestovnog prometa

7. 6. 2022., Westin Zagreb Hotel

Prometne nesreće i u Hrvatskoj predstavljaju značajan javnozdravstveni problem. Iako je prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova vidljivo smanjenje broja prometnih nesreća te broja umrlih i ozlijeđenih, stopa smrtnosti od cestovnih prometnih nesreća za Hrvatsku iznosila je u 2020. godini a 5,8/100 000. U zadnjem desetogodišnjem razdoblju (2011. – 2020.) ukupno je u prometnim nesrećama u Hrvatskoj smrtno stradalo 3 324 osoba, a 144 708 osoba je ozlijeđeno.

TEME

- Zakon o sigurnosti prometa na cestama -izmjene i dopune
- Što nam donosi Nacionalni plan sigurnosti cestovnog prometa za razdoblje od 2021. do 2030. godine
- Nove tehnologije za sigurnije ceste i cestovnu infrastrukturu
- Videonadzor i kamere na prometnicama
- Osiguranje motornih vozila
- Stanje voznog parka u Hrvatskoj
- Budućnosti automobilske industrije

Za dodatne informacije obratite se:

Nataša Gajski Kovačić

E-mail: natasa.gajski@zastita.info | Mob: +385 99 61 61 038 |

www.zastita.info

uključena kao temeljni aspekt tih načela. Transparentnost je suštinski povezana s poštenošću i novim načelom odgovornosti iz kojeg proizlazi da voditelj obrade uvijek mora biti u mogućnosti dokazati da je obrada osobnih podataka transparentna za ispitanika. U vezi s time, načelo odgovornosti zahtijeva transparentnost u postupcima obrade kako bi voditelji obrade podataka mogli dokazati da poštuju svoje obveze iz Opće uredbe. U svrhu poštovanja načela transparentnosti i prava ispitanika kod prikupljanja i obrade osobnih podataka, osobama čiji se podaci obrađuju potrebno je pružiti informacije u koju svrhu će se podaci koristiti, pravni temelj za obradu, rok pohrane, informaciju kome će se podaci otkrivati, hoće li se podaci iznositi izvan EU, koja su temeljna prava ispitanika i kako ih može ostvariti te informacije o voditelju obrade odnosno detektivskoj agenciji koja podatke prikuplja i obrađuje.

Obavijest o obradi osobnih podataka

Privatni detektiv kada pribavlja određene obavijesti i podatke, dužan je predložiti radni nalog osobi od koje podatke prikuplja (čl.15. Zakona o privatnim detektivima) te predložiti detektivsku iskaznicu a na njen zahtjev i punomoć za obavljanje tih poslova (čl.5. Pravilnika o obavljanju detektivskih poslova. U tom slučaju privatni detektiv jednostavno pruža i sve informacije o obradi osobnih podataka usmenim ili pisanim putem.

No, što je u onim situacijama kada privatni detektiv ne prikuplja podatke i informacije direktno od ispitanika kao primjerice, u slučaju praćenja radnika zbog sumnje na zloupotrebu bolovanja ili ih pribavlja podataka iz javno dostupnih izvora, tijela javne vlasti ili drugo?

I tada je potrebno pružiti obavijest o obradi osobnih podataka međutim, u određenim situacijama biti će primjenjivi i izuzeci od pružanja obavijesti o takvoj obradi kako se ne bi ugrozila svrha prikupljanja i obrade.

Izuzeci od obveze obavješćavanja o obradi

Općom uredbom predviđene su četiri takve iznimke. Jedina od iznimki od obveze pružanja informacija o obradi biti će onda kada ispitanik već posjeduje takve informacije te ako je pružanje

tih informacija nemoguće ili bi zahtijevalo nerazmjerne napore, posebno za obrade u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe, ili ako bi se njime onemogućilo ili ozbiljno ugrozilo ostvarivanje ciljeva obrade. Među izuzetke smatra se ako voditelj obrade podataka podliježe zahtjevu

Privatni detektiv, kada pribavlja određene podatke i obavijesti, dužan je predložiti radni nalog osobi od koje prikuplja podatke

iz nacionalnog prava ili prava EU-a o prikupljanju ili otkrivanju predmetnih osobnih podataka i ako to pravo predviđa odgovarajuće mjere zaštite legitimnih interesa ispitanika ili ako osobni podaci moraju ostati povjerljivi u skladu s obvezom čuvanja profesionalne tajne (uključujući zakonsku obvezu čuvanja tajne) koja je uređena nacionalnim pravom ili pravom EU-a.

Iznimka „ozbiljno ugrožavanje ostvarivanja ciljeva”

U kontekstu obrade osobnih podataka privatnih detektiva najviše ćemo razmatrati situaciju obuhvaćenu člankom 14. stavkom 5. točkom (b), a to je ona u kojoj bi privatni detektiv (voditelj obrade) pružanjem ispitaniku informacija o obradi osobnih podataka vjerojatno onemogućio ili ozbiljno ugrozio ostvarivanje ciljeva obrade. Međutim, da bi se pozvali na tu iznimku, privatni detektiv (voditelj obrade) mora moći dokazati da bi se samim pružanjem takvih informacija ciljevi obrade učinili bespredmetnima. Pritom je važno imati na umu da se pozivanje na taj aspekt pretpostavlja da se obradom ispunjavaju sva načela obrade podataka i da je, što je najvažnije, obrada podataka poštena i da ima pravnu osnovu.

Rokovi pohrane i brisanje

Jedno od bitnih načela obrade osobnih podataka odnosi se na rokove pohrane osobnih podataka i njihovo brisanje. Također, pravo na brisanje osobnih podataka jedno je od najčešćih zahtjeva

ispitanika kada su u pitanju njihovi osobnih podaci. Evidencije i dokumentacija koja sadrži osobne podatke, u pravilu, treba se pohranjivati u najkraćim mogućim rokovima s obzirom na njihovu svrhu osim ako su rokovi pohrane određeni pravnim propisom. U tom slučaju potrebno je pridržavati se tog pravnog propisa. Kada govorimo o detektivskoj djelatnosti neke od takvih rokova pronaći ćemo u Zakonu o privatnim detektivima. Tako je privatni detektiv dužan čuvati preslike izvješća o obavljenom poslu pet godina od nadnevnika predaje izvješća, podataka i dokaza stranci, a sve ostale podatke koji nisu od značaja za ugovoreni posao uništiti u roku od osam dana. U tom periodu stranka koja zatraži brisanje svojih osobnih podataka, isto neće biti u mogućnosti i ostvariti s obzirom na pravnu obvezu pohrane podataka. U slučaju prestanka rada, privatni detektiv ili odgovorna osoba u detektivskom uredu dužna je predati Ministarstvu unutarnjih poslova sve podatke, dokaže i izvješća prikupljena tijekom rada, a koje Ministarstvo čuva šest mjeseci, nakon čega isto uništava.

Zaključno, svaka obrada osobnih podataka mora biti u skladu s temeljnim načelima obrade. Jedno od takvih načela uključuje i načelo transparentnosti koje ima za cilj osobi čiji se podaci obrađuju osigurati sve potrebne informacije o obradi i time joj omogućiti određenu kontrolu nad njezinim podacima. U obavljanju detektivske djelatnosti onda kada se informacije i podaci ne prikupljaju direktno od ispitanika, ponekad neće biti primjenjivo pružiti takve informacije bez da se ugrozi svrha same obrade. U takvim situacijama detektivska agencija moći će se pozvati na iznimke od obveze od pružanja informacija o obradi sukladno članku 14. stavak 5 točka (b) Opće uredbe. No, pri tome će morati voditi računa da u skladu s načelom „pouzdanosti” može dokazati da bi pružanje tih informacija ozbiljno ugrozilo tu obradu. Ono što bi zasigurno olakšalo određivanje takvih situacija bila bi regulacija od strane zakonodavca koji bi taksativno odredio moguće slučajeve od izuzetka pružanja obavijesti o obradi osobnih podataka čime bi i same privatne detektive zaštitio od mogućih različitih tumačenja izuzetaka od obveze obavješćavanja o obradi, a ispitanicima pružio veću pravnu sigurnost. ■